

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 25. oktober 2012
Kontor: Procesretskontoret
Sagsbeh: Stine Maria Tolstrup
Christensen
Sagsnr.: 2012-0030-0995
Dok.: 536968

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1135 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 12. september 2012. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Adsbøl (DF).

Morten Bødskov

/

Cristina Angela Gulisano

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1135 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Retsplejeloven og lov om forbrugerklager indeholder nogle muligheder for at komme forbrugerne til hjælp, vil ministeren redegøre for disse muligheder i forhold til andelshavere og andelsboligforeninger, der er blevet bedraget?”

Svar:

1. Justitsministeriet kan pege på retsplejelovens kapitel 31, der indeholder regler om retshjælp og fri proces.

a. Det fremgår af reglerne, at enhver har ret til helt grundlæggende (og gratis) mundtlig rådgivning (*retshjælp*) om juridiske spørgsmål af betydning for en tvist og om de praktiske og økonomiske muligheder for at gå videre med en sag (trin 1), jf. retsplejelovens § 323, stk. 1 og 2, og § 5, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 1160 af 9. december 2011 om offentlig retshjælp ved advokater (retshjælpsbekendtgørelsen). Denne rådgivning ydes af advokatvagter og retshjælpskontorer.

Retshjælpssøgende, som opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, har endvidere ret til delvis vederlagsfri retshjælp i form af rådgivning og udfærdigelse af enkelte skriftlige henvendelser, herunder ansøgning om fri proces mv. (trin 2). Vederlaget til advokater for retshjælp på trin 2 udgør 980 kr. (inkl. moms) i 2012. Heraf betaler staten 75 pct., mens den retshjælpssøgende betaler resten, dog således at hele vederlaget for retshjælp til at søge om fri proces betales af staten, jf. retsplejelovens § 323, stk. 3 og 6, og § 5, stk. 3, og § 6, stk. 1, i retshjælpsbekendtgørelsen.

Når der foreligger en tvist, og der skønnes at være udsigt til, at sagen ved yderligere bistand fra en advokat vil kunne afsluttes forligsmæssigt, har retshjælpssøgende, som opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, herudover ret til delvis vederlagsfri retshjælp ved advokat (trin 3). Vederlaget til advokater for retshjælp på trin 3 udgør 2.240 kr. (inkl. moms) i 2012. Heraf betaler staten og den retshjælpssøgende hver halvdel, jf. retsplejelovens § 323, stk. 3 og 6, og § 5, stk. 4, og § 6, stk. 1, i retshjælpsbekendtgørelsen.

Der kan dog som udgangspunkt ikke ydes tilskud fra staten til retshjælp på trin 2 og 3, hvis det på forhånd er klart, at sagen ikke kan afsluttes inden for de beløbsmæssige rammer på henholdsvis 980 kr. og 2.240 kr., jf. retshjælpsbekendtgørelsens § 5, stk. 8. Endvidere omfatter tilskud fra statskas-

sen til retshjælp på trin 2 og 3 alene vederlag, der ikke er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden form for forsikring, jf. retsplejelovens § 323, stk. 3, jf. § 325, stk. 1.

Retshjælp på trin 2 og 3 kan ikke gives til sigtede eller tiltalte i offentlige straffesager, aktivt erhvervsdrivendes sager af overvejende erhvervsmæssig karakter, sager om gældssanering, eller sager, der angår eller er under behandling ved en forvaltningsmyndighed eller et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af erhvervs- og vækstministeren, jf. retsplejelovens § 323, stk. 4. Der kan dog gives retshjælp på trin 2 og 3 ved klage over en forvaltningsmyndigheds afgørelse, jf. retsplejelovens § 323, stk. 5.

b. *Fri proces* er udtryk for, at det offentlige dækker en persons udgifter til at føre en civil retssag.

Fri proces gives til personer, der opfylder nogle nærmere angivne økonomiske kriterier, og som ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostninger ved sagen, hvis den pågældende skønnes at have en rimelig grund til at føre proces, jf. retsplejelovens §§ 325 og 328 og bekendtgørelse nr. 1153 af 5. december 2011 om fri proces.

I 2012 udgør indtægtsgrænsen 289.000 kr., hvis ansøgeren er enlig. Lever ansøgeren i et samlivsforhold, kan fri proces meddeles, hvis summen af parrets indtægtsgrundlag er 368.000 kr. eller mindre (2012-niveau). Hvis parret har modstående interesser i sagen, anvendes dog ansøgerens eget indtægtsgrundlag og indtægtsgrænsen for enlige. Beløbene forhøjes med 50.000 kr. (2012-niveau) for hvert barn, herunder stedbørn og plejebørn, under 18 år, som enten bor hos ansøgeren eller i overvejende grad forsørges af denne.

I vurderingen af, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces, indgår bl.a. sagens betydning for ansøgeren, udsigten til, at ansøgeren vil få medhold i sagen, sagsgenstandens størrelse, størrelsen af de forventede omkostninger og muligheden for at få sagen afgjort ved et administrativt nævn eller et privat klage- eller ankenævn, der er godkendt af erhvervs- og vækstministeren, jf. retsplejelovens § 328, stk. 2.

Fri proces efter retsplejelovens kan kun undtagelsesvis gives til sager, der udspringer af ansøgerens erhvervsvirksomhed, eller sagsøgeren i sager om ærekrænkelse, medmindre en ærekrænkelse af en vis grovhed er udbredt gennem et massemedium eller i øvrigt til en videre kreds, jf. retsplejelovens § 328, stk. 4.

Fri proces kan bl.a. medføre beskikkelse af en advokat til at udføre retssagen mod vederlag af statskassen og fritagelse for at erstatte modparten sagens omkostninger, jf. retsplejelovens § 331, stk. 1.

Når særlige grunde taler for det, kan en person få fri proces, selv om de almindelige betingelser i retsplejelovens §§ 325 og 328 ikke er opfyldt. Dette gælder navnlig i sager, som er af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, eller som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation, jf. retsplejelovens § 329.

Sager af principiel karakter eller almindelig offentlig interesse vil navnlig være sager, der rejser hidtil uafklarede lovfortolkningsspørgsmål, sager af mere indgribende betydning for enkeltpersoner eller grupper samt sager, hvor afgørelsen vil kunne tjene som præjudikat ved senere tilfælde. Sager, som har væsentlig betydning for ansøgerens sociale eller erhvervsmæssige situation, kan efter omstændighederne være sager udsprunget af mindre selvstændig erhvervsvirksomhed. Bestemmelsen kan endvidere anvendes til at give fri proces til juridiske personer. Der henvises til Folketingstidende 2004-05, tillæg A, side 5564 f.

Det er Civilstyrelsen, der behandler ansøgninger om fri proces efter retsplejelovens §§ 328 og 329.

2. Lov om forbrugerklager, som omtales i spørgsmålet, hører under Erhvervs- og Vækstministeriets område. Justitsministeriet har på den baggrund indhentet en udtalelse fra Erhvervs- og Vækstministeriet (Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen), der har oplyst følgende:

”I det omfang, der er tale om et område, der falder ind under Forbrugerklagenævnet eller et af de 19 private klage- og ankenævn, godkendt efter lov om forbrugerklager, vil man som forbruger have en let og billig mulighed for at få behandlet en klage.

Er man at betragte som forbruger, og har man eksempelvis lidt et tab i forbindelse med dårlig rådgivning om et lån, vil forbrugeren kunne klage til Pengeinstitutankenævnet eller Realkreditankenævnet. Disse ankenævn har også mulighed for at behandle klager fra andelsboligforeninger.

Reglerne i forbrugerklageloven giver mulighed for, at en klagenævnsafgørelse, hvor en forbruger har fået helt eller delvis medhold i klagen, under visse betingelser kan tvangsfuldbyrdes ved fogedretten. Hvis den erhvervsdrivende imidlertid inden udløbet af en frist på 30 dage meddeler, at vedkommende ikke ønsker at være bundet af afgørelsen, må forbrugeren indbringe sagen for domstolene.

Ønsker en forbruger, der har fået helt eller delvist medhold i klage, at gå videre med sagen, kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen

vejlede herom og bl.a. hjælpe med at udfærdige en stævning og indbringe sagen for forbrugeren. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil derudover kunne dække forbrugers udgifter i forbindelse med en eventuel retssag efter reglerne i forbrugerklageloven §§ 4e -4g.

Omkostningsdækningen efter reglerne i lov om forbrugerklager er subsidær i forhold til en eventuel retshjælpsforsikring. Har en forbruger en retshjælpsforsikring, der dækker omkostningerne ved en retssag, skal denne udtømmes først. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vil kunne dække forbrugers udgifter til en eventuel selvrisko og/eller udgifter, der overstiger retshjælpsforsikringens maksimumdækning.

Ordningen efter forbrugerklageloven svarer i vidt omfang til reglerne i retsplejeloven om fri proces, men afviger på væsentlige punkter. Der gælder således ingen økonomiske betingelser for at være omfattet af ordningen, og en forbruger vil derfor uafhængigt af indtægtsforhold kunne få dækket sine omkostninger ved en eventuel retssag.

En forbruger kan også få dækket omkostninger, som man ikke ville have kunnet få dækket efter reglerne om fri proces. Ordningen vil f.eks. dække meget små sagsomkostninger, der må anses for at være uvæsentlige i forhold til forbrugers indtægtsgrundlag, og som derfor ikke bliver dækket efter reglerne om fri proces, uanset om forbrugeren opfylder de økonomiske betingelser for fri proces.

Omkostningsdækning kan gives, når retssagen er anlagt af forbrugeren for at få gennemført afgørelsen eller forliget, eller når sagen er anlagt af den erhvervsdrivende til ændring af afgørelsen eller forliget.

Derudover kan Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen dække en forbrugers udgifter i forbindelse med tvangsfuldbyrdelse af en klagenævnsafgørelse eller et forlig. Omkostningsdækningen sker efter ansøgning til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, hvor Konkurrence-Forbrugerstyrelsen bl.a. påser, at forbrugeren har fået helt eller delvis medhold i afgørelsen. Når Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har givet sit tilsagn om at ville dække omkostningerne ved en retssag, er det domstolene, der træffer afgørelse om omkostningsdækningen.”